

УДК (378.147:[37.011.3-051:7]:7.012

ОСНОВИ ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА

СТРІЛЕЦЬ Ольга

Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Переяслав, Україна
ostrilets5@gmail.com

У тезах розглянуто вплив дизайну на формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя мистецтва. За результатами аналізу науково-методичної літератури визначено вислів «дизайн», його особливості та охарактеризовано методологічні підходи в контексті аксіологічного, суб'єктно-особистісного, креативно-рефлексивного, творчодіяльницького підходів.

Ключові слова: мистецтво, дизайн, етнодизайн, конструювання, майбутній учитель мистецтва.

ВСТУП

Модернізація сучасної України потребує формування надзвичайно творчої та глибоко духовної особистості, тому сьогодні у вітчизняній педагогічній освіті здійснюється пошук шляхів професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва, нових форм та технологій навчання, упровадження в практику інновацій та реалізації їх у сучасних умовах. Саме тому майбутнім учителям мистецтва необхідно володіти певним рівнем професійної компетентності, що передбачає створення методики її формування у процесі вивчення фахових дисциплін, зокрема «Основи дизайну» та «Етнодизайн». У процесі формування майбутніх учителів мистецтва варто звернути увагу на те, що педагоги професійного навчання самі мають бути надзвичайно творчими особистостями з яскраво вираженою творчою індивідуальністю. За словами науковця О. М. Отич: «У філософії й науці існує велика кількість визначень мистецтва, проте усі вони зводяться до визнання його, по-перше, формою суспільної свідомості та сферою творчої людської діяльності, спрямованою на об'єктивоване в художніх образах осмислення світу й оцінку місця людини в ньому, а по-друге, процесом і результатом художньої творчості митців, у якій актуалізується їхня особистість і знаходять своє втілення й вираження їхня творча індивідуальність».

Аналіз наукових праць засвідчує, що питання професійної підготовки та проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах досліджували у своїх працях провідні науковці, а саме: В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Огнев'юк, В. Лозова, В. Беспалько, В. Желанова, С. Сисоєва, С. Гончаренко, Н. Кузьміна, З. Бакум, О. Коваленко, Н. Лалак, Т. Поясок, В. Прусак, О. Семенов, О. Фурса, Н. Бібік, З. Підручна, О. Пометун, О. Рогульська, І. Чемерис. Належну увагу приділили

основам сучасного дизайну та етнодизайну в працях О. Бойчук, Н. Воронов, В. Даниленко, Д. Дарлінг, Т. Єременко, Т. Козак, В. Прусак, О. Фурса, О. Хмельовський. Проблема етнодизайну виокремлено у працях науковців: А. Бровченка, Л. Корницької, Л. Оршанського, Р. Силка та В. Тименка, які приділяють велику увагу професійному становленню майбутніх фахівців засобами національних традицій, декоративно-прикладного мистецтва і дизайну.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є вивчення особливостей застосування основ дизайну у формуванні творчої індивідуальності майбутнього вчителя мистецтва.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Оксфордський словник 1588 р. подає таку інтерпретацію слова «дизайн»: «задуманий людиною план або схема чогось, що буде реалізовано, перший начерк майбутнього твору мистецтва». За висловлюванням Річарда Редгрейва, «дизайну властива двоїста природа. На першому місці – строга відповідність призначенню створюваної речі. На другому – прикраса цієї структури».

Аналізуючи картину, ми завжди представляємо ім'я художника, а речі, які оточують людей (одяг, прикраси, меблі, інтер'єр, машини тощо) – усе це створено дизайнерами. Отже, звідси випливає, що слово «дизайн» – це «дуже великий спектр діяльності: проєкт, створення конструкції, малювання, знаходження речовинності світу» [2, с.7].

Саме дизайн, як одна з галузей мистецтва, займається річчю для кожної людини, допомагає створити зручність, красу, навчити культурі ставлення до речей, зрозуміти форму речей різних часів історичного періоду. Створюючи дизайн-форми, необхідно, перш за все, розуміти світове мистецтво, знати закони композиції і конструювання, володіти рисунком, живописом, графікою, знати закони колористики, любити природу і все, що в ній. З твердженням Т. Андрущенко: «Образ дизайнерської творчості є феноменом межі, формоутворенням перехрестя естетичних, художніх, практичних реальностей життя. Естетика дизайну – це, безперечно, продовження традиції художньої рефлексії, що вписується у сферу «композиційності» художньої творчості» [1, с. 8-9]. Як засвідчує Ю.О. Іванченко: «Дизайн» - це термін, що означає вид діяльності з проєктування предметного світу. Іноді під дизайном розуміють одну з його галузей – проєктування естетичних властивостей промислових виробів. Але дизайн вирішує й ширші проблеми – функціонування виробництва, споживання, проживання людей у предметному середовищі. Дизайн як дисципліна намагається охопити всі аспекти довкілля людини, що обумовлене промисловим виробництвом; - це творча діяльність, метою якої є визначення формальних якостей промислових виробів» [2, с.121].

«Етно» несе в собі народну, національну сутність з її традиціями, символікою, своєрідною інтерпретацією і колористикою. Хочеться зазначити, що «етнодизайн, як надзвичайно важлива та невід'ємна складова дизайну, ґрунтується на традиціях народного мистецтва та сучасних технологіях дизайну, тому інтегрує художню, інженерну і гуманітарну складові дизайн-

діяльності» [3, с.34]. В. Г. Бутенко, зазначив, що етнодизайн – це духовна категорія, джерело для звернення духовного потенціалу особистості, від суто прагматичного до осмислення життя.

Науковці характеризують етнодизайн як вид художньо-проектної діяльності, що представляє регіональні традиції художньо-матеріальної культури народу, його технічні особливості виконання з використанням сучасних принципів художнього проектування, що створює етнокультурне предметне середовище. Ця творча діяльність, на думку Руденченко А., «забезпечує розвиток у майбутніх учителів мистецтва складної інтегративної внутрішньої якості, що виявляється у формуванні етнічного стереотипу, етнічної самоідентифікації, усвідомленні органічної єдності з етнічною культурою, ландшафтом особистісно-ціннісного етносу» Отже, етнодизайн, за переконанням науковця, – це багатогранне поняття, формотворення і декор з урахуванням національних традицій, що гармонійно інтегрує в собі духовні, культурні, мистецькі, художні, проектні, технічні та етнонаціональні особливості. Етнодизайн – джерело духовного потенціалу особистості, в якому поєдналися традиційне декоративно-вжиткове мистецтво і сучасні промислові технології. [4, с. 24].

В Університеті Григорія Сковороди в Переяславі, (м. Переяслав, Україна) на кафедрі мистецьких дисциплін і методик навчання створено лабораторію етнодизайну імені народної художниці України Марії Буряк, керівник - доцент Стрілець Ольга (рис. 1-4). Роботу лабораторії спрямовано на розвиток творчого мислення і формування професійної компетентності майбутніх учителів мистецтва у процесі роботи над мистецькими творами з використанням старожитніх технік народного мистецтва («витинанка», «лялька-мотанка», «писанкарство», «малярство на склі» тощо).

Рис. 1. Лабораторія етнодизайну імені народної художниці України Марії Буряк (керівник – доцент Стрілець Ольга)

ВИСНОВКИ

Отже, «Основи дизайну» та «Етнодизайн» входять до циклу професійної підготовки майбутніх учителів мистецтва і розглядається як природний шлях розвитку креативного та творчого мислення особистості і формує досвід конструктивного рішення завдань практичної діяльності, а також розширює межі їх художньо-естетичної, проектної, дослідницької, професійної компетентності. За свідченням О. Шевнюк, «Мистецька творча діяльність слугує усвідомленню вихованцями метаморфоз мінливого світу ХХІ століття, допомагає зрозуміти його виклики та не дозволяє уступити наданих

ним можливостей для вільного й творчого розвитку своєї індивідуальності» [4, с. 77].

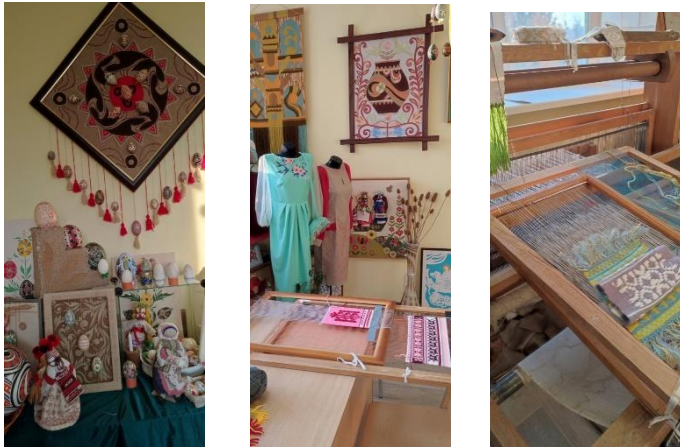

Рис. 2-4. Лабораторія етнодизайну імені народної художниці України Марії Буряк

ЛІТЕРАТУРА

1. Дизайн: посібник для ВНЗ третього та четвертого рівня акредитації з спеціальності «Дизайн» / Т.І.Андрущенко, І.І. Дробон, Ю.Г. Легенький, Київ: вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 703 с.
2. Отич О. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: Монографія / за ред. І. А. Зязюна. Чернівці: Зелена Буковина, 2007. 752 с.
3. Оршанський Л. Декоративно-ужиткове мистецтво та етнодизайн – традиції і сучасність у художньо-трудої підготовці майбутніх учителів трудового навчання. Інноваційні освітні технології. 2000. № 1. С. 77–82.
4. Руденченко А. А. Методологічні основи навчання етнодизайну у вищих мистецьких закладах. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Чернігів : ЧНПУ, 2013. Вип.110. С. 278-282.

STRILETS O.

THE ART OF DESIGN IN FORMING THE CREATIVE PERSONALITY OF THE FUTURE ART TEACHER

The effects of design art on the formation of the creative individuality of the future art teacher are considered in theses. According to the results of the analysis of the scientific and methodological literature, the term "design" was defined, its features and methodological approaches were characterized in the context of axiological, subject-personal, creative-reflective, creative-activity approaches.

Key words: art, design, ethnodesign, construction, future art teacher.